WIKIPEDIA

Stavangersk

Stavangersk eller **stavangerdialekt** er talemålet som vert bruka i Stavanger, og skil seg noko frå jærmålet i sør.

Innhaldsliste

- Grammatikk
  - Substantiv
    - Hankjønn
    - Hokjønn
    - Inkjekjønn
  - Verb
    - Svake verb
    - Sterke verb
  - Adjektiv
  - Pronomen
    - Personlege pronomen
    - Eigedomspronomen
  - Spørjeord
- Andre sermerke
- Sosiolekt

Grammatikk

Substantiv

Hankjønn

Hovudregel:

Ein gutt - gutten - fleire guttår - alle guttene

Her lyt ein merka seg at skiljet mellom fleirtalsbøyinga på han- og hokjønnsord kan vera noko uklårt, sidan det etter kvart har vorte nokså vanleg å seia guttår. Å seia guttene er derimot noko uvanleg.

Hokjønn

Hovudregel:

Ei jenta - jentå - fleire jentår - alle jentene

Ei dør - dørå - fleire dører - alle dørene

Inkjekjønn

Hovudregel:

Ett hus - huse - fleire hus - alle huså

Ett eple - eple - fleire eplår - alle eplene(/eplå)

Verb

Alle verb har a-ending i infinitiv.

Svake verb

A-verb:

Å kasta - kaste - kasta - har kasta

Å snofla - snofle - snofla - har snofla (Å snofla = å snubla)

E-verb:

Å spela - spele - spelte - har spelt

Å prøva - prøve - prøvde/-te - har prøvd-/t

Det som i skriftspråk er kjend som **J-verba** er utsette for litt meir forvirring, mellom anna av di det ikkje finst j-ar i desse verba på stavangersk. Til dømes heiter det å spørra, tella og velga, og ikkje spørja, telja, velja.

Nå-verb:

Å nå - når - nådde - har nådd

Å spy - spyr - spydde - har spydd

Sterke verb

Å slida - slide - sleid - har slede

Å kryba - krybe - krøyb - har krøbe

Å brekka – brekke – brakk – har brokke

Adjektiv

Ubestemt form eintall:

Hankjønn: Ein fine hage
Hokjønn: Ei fine jenta
Inkjekjønn: Et fint hus

Bestemt form eintall - noko meir komplisert enn bokmål/nynorsk:

Hankjønn: Den fine hagen
Hokjønn: Den fina jentå
Inkjekjønn: Det fina huset

Fleirtall - alle kjønn har e-ending:
Ubestemt form: Fine hus
Bestemt form: De fine husene

Uttalen av "fine" i ubestemt form hankjønn og hokjønn eintal har eit anna tonelag enn bestemt form eintal og fleirtal. Dette skuldast at *e*-endinga opphavleg er ein svarabhaktivokal.

Pronomen

Personlege pronomen

Subjektsformer:

Eintal: Eg, du, han, hu, det

Fleirtal: Me, dåkk(år), di

Objektsformer:

Eintal: Meg, deg, seg, han, henna/na, det

Fleirtal: Oss, dåkk(år), seg, di

Eigedomspronomen

Eigedomspronomen bøygde i kjønn og tal

	hankjønn eintal	**hokjønn eintal**	**inkjekjønn eintal**	**fleirtal**	***nynorsk***
1. person eintal	min	mi	mitt	mine	*min*
2. person eintal	din	di	ditt	dine	*din*
3. person eintal hankjønn	hans				*hans*
3. person eintal hokjønn	hennas				*hennar*
1. person fleirtal	vår	vår	vårt	våre	*vår*
2. person fleirtal	dåkkårs, dokks				*dykkar, dokkar*
3. person fleirtal	diras, dies				*deira*
3. person refleksiv	sin	si	sitt	sine	*sin*

Spørjeord

Nynorsk - stavangersk

Kva - ka

Kvar/kor - kor

Kven - kem/kenn

Korfor/kvifor - koffår/kaffår

Korleis - koss/kossen

Andre sermerke

- Blaute konsonantar (p, t, k -> b, d, g i inn- og utljod)
- Skarre-r
- Æ-ljoden vert vanlegvis bytt med ein lang e-ljod (sær -> ser, hæl -> hel, bær -> ber)
- Spørsmålsformuleringar til ja/nei-spørsmål byrjar som regel med ordet om (Om du vett ka klåkkå e? Om eg kan få is?).

Sosiolekt

Ein sosiolekt av stavangersk er kalla for finstavangersk eller Egenesisk. I denne sosiolekten vert språket lagt om i retning av dansk språk. Døme er *Egenes* i staden for Eiganes, *ikke* i staden for ikkje, *je* i staden for eg, *frem* i staden for fram, *sne* i staden for snø, *gottene* i staden for guttane, *hytten* i staden for hyttå. Denne varianten er særleg erobra i Eiganes-området. Den vert og brukt i andre område for å skilla seg ut fra den proletariserte del av befolkninga i Stavanger og omegn.

Denne språkartikkelen er ei **spire**. Du kan hjelpe Nynorsk Wikipedia gjennom å *utvide han (https://nn.wikipedia.org/w/index.php?title=Stavangersk&action=edit)*.

Henta frå «https://nn.wikipedia.org/w/index.php?title=Stavangersk&oldid=3175539»

Denne sida vart sist endra den 30. oktober 2019 kl. 10:57.

All tekst er tilgjengeleg under Creative Commons-lisensen Namngjeving/Del på same vilkåra. Sjå Vilkår for detaljar.